

កម្ពុជាគួរប្រើប្រាស់ធនធានមនុស្សប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព

ដោយ៖ បណ្ឌិត ឈត ប៊ុនថង
អនុប្រធានវិទ្យាស្ថានទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិនៃកម្ពុជា
នៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

សេចក្តីផ្តើម

ប្រទេសកម្ពុជាដែលជាប្រទេសមួយក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ដែលកំពុងអភិវឌ្ឍយ៉ាងឆាប់រហ័ស មានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចគួរឱ្យកត់សម្គាល់ក្នុងរយៈពេលពីរជាងទសវត្សរ៍កន្លងមកនេះ។ ដោយមានការជំរុញភាគច្រើនពីផលិតកម្មកាត់ដេរ ទេសចរណ៍ សំណង់ និងកសិកម្មឥឡូវនេះ ប្រទេសកម្ពុជាកំពុងប្រឈមមុខនឹងបញ្ហានៃការផ្លាស់ប្តូរធនធានមនុស្សរបស់ខ្លួនដើម្បីគាំទ្រដល់កំណើនប្រកបដោយចីរភាពនិងបរិយាបន្ន។ យោងតាមធនាគារពិភពលោក (ឆ្នាំ២០២៣) ជិត ៦០% នៃចំនួនប្រជាជនកម្ពុជាមានអាយុក្រោម៣០ឆ្នាំ តួលេខនេះគឺជា «សក្តានុពលខាងប្រជាសាស្ត្រ» ដែលអាចជាក្បាលម៉ាស៊ីនដ៏សំខាន់សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ដើម្បីប្រើប្រាស់សក្តានុពលនេះឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព កម្ពុជាត្រូវតែធ្វើកំណែទម្រង់ការអប់រំ ដោយបង្កើនការវិនិយោគលើការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ការពង្រឹងអភិបាលកិច្ចស្ថាប័ន និងការតម្រឹមយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍កម្លាំងពលកម្មរបស់ខ្លួនឱ្យស្របនឹងតម្រូវការទីផ្សារការងារទាំងក្នុងប្រទេស ទាំងក្រៅប្រទេស។

បញ្ហាប្រឈមមុខនឹងធនធានមនុស្សរបស់កម្ពុជា

១.ជំនាញមិនស៊ីគ្នា

បញ្ហាសំខាន់បំផុតមួយរបស់កម្ពុជា គឺការគ្មានទំនាក់ទំនងជិតស្និទ្ធរវាងវិស័យអប់រំនិងតម្រូវការទីផ្សារការងារ។ និស្សិតដែលបានបញ្ចប់ការសិក្សាជាច្រើនខ្វះជំនាញអនុវត្តន៍ជាក់ស្តែង ដែលជាតម្រូវការរបស់និយោជកក្នុងវិស័យដែលមានកំណើនខ្ពស់ ដូចជា វិស័យ

យបច្ចេកវិទ្យា ការថែទាំសុខភាព និងឧស្សាហកម្មបៃតង¹ (ADB, 2021)។ ការសង្កត់ធ្ងន់ នៅក្នុងការអប់រំសាធារណៈ នៅតែផ្ដោតលើការទទួលបានចំណេះដឹងទ្រឹស្តីជាជាងការគិតហ្មតចត់ ការដោះស្រាយបញ្ហា ឬអក្ខរកម្មឌីជីថល។

២. ការគ្រប់គ្រងសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធ

ការសិក្សាស្រាវជ្រាវមួយបានរកឃើញថា ប្រហែល ៩០% នៃកម្មករកម្ពុជាធ្វើប្រតិបត្តិការក្នុងវិស័យក្រៅផ្លូវការ ដោយមានកម្រិតលទ្ធភាពទាបក្នុងការទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាល ការការពារខាងសង្គម ឬការចល័តការងារ (ILO, 2022)។ កត្តានេះរារាំងដល់ផលិតភាព និងបន្តធ្វើឱ្យមានវដ្តនៃភាពក្រីក្រ ជាពិសេស ក្នុងចំណោមប្រជាជននិងស្ត្រីជនបទ។

៣. ការវិនិយោគលើធនធានមនុស្សនៅមានកម្រិត

កម្ពុជាចំណាយតិចជាង២% នៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប (GDP) របស់ខ្លួនទៅលើវិស័យអប់រំ ដែលតួលេខនេះគឺជាអត្រាទាបបំផុតមួយនៅក្នុងចំណោមប្រទេសអាស៊ាន (UNESCO, ២០២២)។ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធមិនគ្រប់គ្រាន់ គ្រូបង្រៀនមានប្រាក់ខែតិចមិនឆ្លើយតបនឹងជីវភាព និងការមិនទទួលបានការអប់រំនិងការបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេសនិងវិជ្ជាជីវៈគ្រប់គ្រាន់ប្រកបដោយគុណភាព រារាំងដល់ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្សរបស់កម្ពុជា។

យុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់ការប្រើប្រាស់ធនធានមនុស្សឱ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព

១. កំណែទម្រង់ការអប់រំនិងការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ

កម្ពុជាចាំបាច់ត្រូវកែទម្រង់ប្រព័ន្ធអប់រំរបស់ខ្លួន ដើម្បីសង្កត់ធ្ងន់លើការរៀនផ្អែកលើសមត្ថភាព។ ការធ្វើសមាហរណកម្មជំនាញឌីជីថល សហគ្រិនភាព និងការអប់រំវិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា វិស្វកម្ម និងគណិតវិទ្យា (STEM) ចាប់ពីកម្រិតមធ្យមសិក្សាតទៅ នឹងរៀបចំ

¹ ឧស្សាហកម្មរបស់ក្រុមហ៊ុននានាដែលវិនិយោគលើថាមពលពន្លឺព្រះអាទិត្យ, ការផលិតទ្វារប៊ែនខ្យល់, ថាមពលវារីអគ្គិសនីនិងថាមពលកំដៅក្នុងផែនដី, កម្មសិក្សាសរីរាង្គ ជាដើម។

សិស្សឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើងសម្រាប់សេដ្ឋកិច្ចទំនើប។ លើសពីនេះទៀត ការបណ្តុះបណ្តាល និងការអប់រំបច្ចេកទេសនិងវិជ្ជាជីវៈ (TVET) ត្រូវតែត្រូវបានពង្រីកនិងធ្វើទំនើបកម្មតាមរយៈ ការសហការជាមួយដៃគូសាធារណៈនិងឯកជន ដើម្បីឱ្យកម្មវិធីសិក្សាឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវ ការទីផ្សារការងារ (ធនាគារពិភពលោក ឆ្នាំ២០២៣)។ ដើម្បីសម្រេចបំណងនេះ កម្ពុជា ត្រូវបង្កើតក្រុមប្រឹក្សាជំនាញជាតិ ដែលរួមមានអ្នកដឹកនាំក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្ម សិប្បកម្ម វិស័យឯកជនដើម្បីសហការបង្កើតកម្មវិធីសិក្សា និងកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និងវិជ្ជាជីវៈ (TVET) ឱ្យស៊ីជម្រកគ្នា។

២. ការលើកកម្ពស់ការរៀនសូត្រពេញមួយជីវិតនិងការបង្កើនជំនាញ

រាជរដ្ឋាភិបាលគួរតែលើកកម្ពស់ការអប់រំមនុស្សពេញវ័យនិងការសិក្សាពេញមួយ ជីវិត តាមរយៈមជ្ឈមណ្ឌលសិក្សាសហគមន៍និងវេទិកាអនឡាញ។ នៅពេលដែលស្វ័យប្រវត្តិ- កម្ម និងបញ្ញាសិប្បនិម្មិត (AI) វិវឌ្ឍ ការបង្រៀនជំនាញថ្មីៗដល់កម្លាំងពលកម្មដែលមាន ស្រាប់ ក្លាយជាកត្តាចាំបាច់សម្រាប់ភាពធន់របស់កម្លាំងពលកម្មទាំងនោះ។ ដើម្បីសម្រេច បំណងនេះ ចូរចាប់ផ្តើមយុទ្ធនាការអក្ខរកម្មឌីជីថលជាតិ និងការឧបត្ថម្ភធនដល់កម្មវិធីប ណ្តុះបណ្តាលតាមអ៊ីនធឺណិតសម្រាប់សហគ្រាសធុនតូចនិងមធ្យម និងកម្មករដែលមាន ចំណូលទាប។

៣. ការលើកកម្ពស់ប្រព័ន្ធព័ត៌មានទីផ្សារការងារ

កម្ពុជាគួរតែវិនិយោគក្នុងការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធព័ត៌មានទីផ្សារការងារដ៏រឹងមាំ ដើម្បី តាមដាននិន្នាការការងារ ទិន្នន័យប្រាក់ឈ្នួល និងកង្វះជំនាញ។ កត្តានេះនឹងជួយអ្នក បង្កើតគោលនយោបាយ អ្នកអប់រំ និងអ្នកស្វែងរកការងារ ធ្វើការសម្រេចចិត្តដែលផ្អែក លើទិន្នន័យទាំងនោះ។ ដើម្បីសម្រេចបំណងនេះ គេត្រូវសហការជាមួយទីភ្នាក់ងារអន្តរ ជាតិដើម្បីបង្កើតប្រព័ន្ធព័ត៌មានសំខាន់ៗស្តីអំពីតម្រូវការការងារ ដែលសាធារណជនអាច ចូលប្រើវាបានគ្រប់ពេល ដើម្បីជៀសវាងកង្វះការងារក្នុងប្រទេស តែកម្លាំងពលកម្មហូរ ចេញទៅក្រៅប្រទេស។

៤.ការកែលម្អលក្ខខណ្ឌការងារនិងការធ្វើឱ្យក្លាយជាផ្លូវការនូវការងារក្រៅផ្លូវការ

ការលើកកម្ពស់លក្ខខណ្ឌការងារឱ្យសមរម្យ ការពង្រឹងច្បាប់ការងារ និងការលើកទឹកចិត្តអាជីវកម្មឱ្យចុះឈ្មោះជាផ្លូវការ អាចបង្កើនសុវត្ថិភាពការងារនិងផលិតភាព។ ដើម្បីសម្រេចបំណងនេះ គេត្រូវផ្តល់ការបន្ទុកបន្ថយពន្ធសម្រាប់សហគ្រាសធុនតូចនិងមធ្យមដែលបង្កើតជាផ្លូវការ និងផ្តល់ការការពារសង្គម^២ដល់កម្មកររបស់ពួកគេ។

៥.ការផ្តល់សិទ្ធិអំណាចដល់ស្ត្រីនិងក្រុមដែលត្រូវការការពារ

ស្ត្រីនៅតែមានតំណាងតិចក្នុងការងារជំនាញ។ គោលនយោបាយគួរតែផ្តោតលើការកាត់បន្ថយគម្លាតយេនឌ័រក្នុងវិស័យអប់រំនិងការងារ ជាពិសេស ក្នុងវិស័យ STEM។ ដើម្បីសម្រេចបំណងនេះ គេត្រូវផ្តល់អាហារូបករណ៍និងការបណ្តុះបណ្តាលគោលដៅផ្តោតលើស្ត្រីនិងយុវជននៅតាមជនបទក្នុងវិស័យមិនមែនប្រពៃណី (វិស្វកម្ម សំណង់ ការពន្លត់អគ្គិក័យ ឬវិទ្យាសាស្ត្រកុំព្យូទ័រ...)។

ក្រៅពីនេះ នៅក្នុងវិស័យសាធារណៈ ធនធានមនុស្សនិងមូលធនមនុស្សដែលកម្ពុជាមាន គួរតែប្រើប្រាស់ឱ្យចំណេញនិងចំគោលដៅ ដោយគ្មានការរើសអើងកូតា ទស្សនៈ និងនិន្នាការនយោបាយ និងបក្សពួកនិយម។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ប្រជាជនវ័យក្មេងនិងស្វាហាប់របស់កម្ពុជា ផ្តល់នូវអត្ថប្រយោជន៍នៃការអភិវឌ្ឍដ៏ខ្លាំងក្លា ប្រសិនបើប្រើប្រាស់ពួកគេប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។ តាមរយៈការវិនិយោគលើមូលធនមនុស្ស ការធ្វើទំនើបកម្មប្រព័ន្ធអប់រំនិងបណ្តុះបណ្តាល និងការបង្កើតបរិយាកាស

^២ការការពារខាងសង្គមក្នុងបរិបទនៃការងារ សំដៅលើ គោលនយោបាយនិងកម្មវិធីដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងភាពងាយរងគ្រោះ តាមរយៈការលើកកម្ពស់ទីផ្សារការងារប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ការកាត់បន្ថយការប្រឈមមុខនឹងហានិភ័យ និងការបង្កើនសមត្ថភាពរបស់បុគ្គលិក កម្មករ ក្នុងការគ្រប់គ្រងហានិភ័យសេដ្ឋកិច្ចនិងសង្គម ដូចជា ភាពអត់ការងារធ្វើ អបរិយាបន្ន (ការមិនរាប់បញ្ចូល) ជំងឺ ពិការភាព និងអ្នកដែលមានអាយុចាស់។

គោលនយោបាយការងាររដ្ឋដែលជំរុញដោយទិន្នន័យ កម្ពុជាអាចផ្លាស់ប្តូរកម្លាំងពលកម្មរបស់ខ្លួនទៅជាកត្តាជំរុញកំណើនប្រកបដោយចីរភាព។ កិច្ចសហការជាយុទ្ធសាស្ត្ររវាងរដ្ឋាភិបាល វិស័យឯកជន និងដៃគូអន្តរជាតិ ពិតជាមានសារៈសំខាន់ណាស់នៅក្នុងការផ្លាស់ប្តូរនេះ។ ប្រសិនបើជំហានទាំងនេះត្រូវបានអនុវត្ត កម្ពុជាអាចផ្លាស់ប្តូរពីសេដ្ឋកិច្ចដែលមានជំនាញទាប ប្រាក់ឈ្នួលទាប ទៅជាប្រទេសមួយដែលរីកចម្រើនលើការច្នៃប្រតិបត្តិភាពធន់ និងវិបុលភាពរួមគ្នា។ កត្តានោះហើយដែលធនធានមនុស្សនិងមូលធនមនុស្សរបស់កម្ពុជាអាចចូលរួមចំណែកសម្រេចចក្ខុវិស័យរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា នីតិកាលទី៧ នៃរដ្ឋសភា ដែលចង់ធ្វើឱ្យកម្ពុជាក្លាយជាប្រទេសដែលមានប្រាក់ចំណូលមធ្យមកម្រិតខ្ពស់នៅឆ្នាំ២០៣០ និងប្រទេសដែលមានប្រាក់ចំណូលខ្ពស់នៅឆ្នាំ២០៥០។

ឯកសារពិគ្រោះ

1. Asian Development Bank. (2021). Cambodia: Skills for Future Jobs. ADB Publications.
2. International Labour Organization. (2022). Decent Work Country Programme for Cambodia.
3. UNESCO Institute for Statistics. (2022). Education Expenditure in Cambodia.
4. World Bank. (2023). World Development Indicators: Cambodia.
5. Ministry of Labour and Vocational Training (Cambodia). (2023). National Employment Policy Implementation Report.